

VIŠINA KAZNI PROMETNIH PREKRŠKOV ZARADI PREVELIKE HITROSTI OZ. ALKOHOLIZIRANOSTI V PRIMERJAVI S POVPREČNO PLAČO V SLOVENIJI IN SRBIJI

FINE RATES FOR SPEEDING AND DRINK-DRIVING TRAFFIC OFFENCES COMPARED TO THE AVERAGE SALARY IN SLOVENIA AND SERBIA

Darko Pirtovšek¹⁹⁴

DOI: <https://doi.org/10.31410/limen.2018.624>

Povzetek: V prispevku se avtor ukvarja s primerjavo denarnih kazni za prometne prekrške, vezane na prehitro vožnjo in vožnjo pod vplivom alkohola v Sloveniji in Srbiji. Pri tem so ga zanimale realne denarne kazni, ki so vezane na življenjski standard prebivalcev teh dveh držav. Ker imata državi omejitve hitrosti in stopnje alkoholiziranosti nekoliko različne, je avtor posamezne intervale omejitev poenotil tako, da so bili med seboj primerljivi. Analiza raziskave pridobljenih podatkov je pokazala, da so denarne kazni za prehitro vožnjo v naselju in izven naselja realno precej višje v Sloveniji, na cestah za motorna vozila in avtocestah pa so le-te višje v Srbiji. V Srbiji so denarne kazni višje tudi pri vseh ekstremnih prekoračitvah hitrosti, ne glede na vrsto ceste. Tudi pri prekrških, vezanih na vožnjo pod vplivom alkohola, so denarne kazni pri nižjih prekoračitvah alkoholiziranosti realno veliko višje v Sloveniji, medtem ko so pri ekstremnih prekoračitvah alkoholiziranosti te višje v Srbiji.

Ključne besede: prometni prekršek, prometna kazen, hitrost, alkoholiziranost, bruto plača, analiza

Abstract: The author's article deals with the comparison of fines for traffic offences related to speeding and drink-driving in Slovenia and Serbia. He has targeted real fines, linked to the standard of living of the inhabitants of these two countries. Since both countries have different speed limits and different restrictions on the allowed degree of alcohol consumption, the author has unified the specific restriction intervals so that they could be compared. The analysis of the data obtained from the survey showed that the fines for speeding in built-up areas and outside built-up areas are considerably higher in Slovenia, while fines in Serbia are higher on motorways and highways. Fines in Serbia are also higher for extreme speeding, irrespective of the road type. In drink-driving related offences, fines for lower exceedances of the allowed alcohol limit are much higher in Slovenia, while Serbia has higher fines in extreme cases of alcohol abuse.

Keywords: traffic offence, traffic fine, speed, drink-driving, gross salary, analysis

1 UVOD

Na začetku meseca aprila (10. 4. 2018) je Evropska komisija izdala poročilo o varnosti v cestnem prometu v državah EU za leto 2017. Čepprav se število udeležencev (vozil) v cestnem

¹⁹⁴ ŠCC - Višja strokovna šola, Celje, Slovenija

prometu nenehno povečuje, komisija ugotavlja, da se je število prometnih nesreč s smrtnim izidom v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 zmanjšalo za 2 %. Tako je v letu 2017 v prometnih nesrečah v EU umrlo 25.300¹⁹⁵ oseb, kar pomeni 300 oseb manj kot v letu 2016. V primerjavi z letom 2010 se je število smrtnih žrtev v letu 2017 zmanjšalo za 6.200 oz. 20 % [1]. Vendar s temi rezultati evropska komisija ni najbolj zadovoljna, saj si je le-ta zadala cilj, da bi se število smrtnih žrtev do leta 2020 v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo za 50 % [2]. To pomeni, da bi se moralo v naslednjih 3 letih število smrtnih žrtev v cestnem prometu zmanjšati za 9.550 oz. bi se moralo vsako naslednje leto zmanjšati število le-teh za cca. 17 %¹⁹⁶ glede na predhodno leto. To pa je veliko več od lanskoletnih 2 %.

Najbolj varen cestni promet v EU¹⁹⁷ imajo na Švedskem, kjer so imeli v letu 2017 25 smrtnih žrtev na milijon prebivalcev. Sledita Združeno kraljestvo s 27 in Nizozemska z 31 smrtnimi žrtvami na milijon prebivalcev. Na drugi strani imata Romunija z 98 in Bolgarija s 96 smrtnimi žrtvami na milijon prebivalcev najvišjo stopnjo umrljivosti v cestnem prometu v EU [3]. Načeloma velja ugotovitev, da imajo države z višjim življenjskim standardom bolj varen cestni promet (relativno manjše število smrtnih žrtev) kot države z nižjim življenjskim standardom.

Najpogostejša vzroka za prometne nesreče (tudi s smrtnim izidom) sta prehitra vožnja in vožnja pod vplivom alkohola. Zato je Evropska komisija, ki je v mesecu maju (17. 5. 2018) izdala prilogo z naslovom "Evropa na poti. Trajnostna mobilnost za Evropo: varna, povezana in čista", v kateri je predstavila strateški akcijski načrt za varnost v cestnem prometu. Načrt predvideva 8 konkretnih področij za izboljšanje varnosti v cestnem prometu in daje velik pomen tudi področju, vezanemu na vedenje udeležencev v prometu (Varna uporaba ceste) s poudarkom na ukrepih, ki bi onemogočili prehitro vožnjo in vožnjo pod vplivom alkohola [4].

Zato države EU prekrške, povezane s prehitro vožnjo in vožnjo pod vplivom alkohola, tudi najbolj sankcionirajo, saj so kazni za te prekrške veliko višje kot za nekatere druge prometne prekrške. Seveda pa se tovrstne kazni med državami precej razlikujejo. Pri tem ne mislim samo na nominalno višino kazni (države z višjim življenjskim standardom imajo po navadi nominalno višje kazni kot države z nižjim življenjskim standardom), ampak na realno višino kazni. To pomeni, da je potrebno višino kazni primerjati z življenjskim standardom v neki državi. Npr. Slovenija, ki je po življenjskem standardu nekje na sredini vseh držav EU, ima tudi nominalne kazni za prometne prekrške v evropskem poprečju [5]. Toda če se primerja z nekaterimi sosednjimi (bližnjimi) državami, kot so npr. Italija, Avstrija, Nemčija, ki imajo višji življenjski standard, so njene kazni realno veliko višje kot v omenjenih državah.

Ker me je zanimalo, ali velja to npr. tudi za evropske države izven EU, sem se v svoji raziskavi odločil, da bom izvedel primerjavo med Slovenijo in Srbijo¹⁹⁸. Moj glavni cilj je bil ugotoviti, ali so realne višine kazni v Srbiji za tovrstne prekrške primerljive s kaznimi v Sloveniji oz. ali so te višje ali nižje.

2 PRIKAZ IZVEDBE RAZISKAVE

V raziskavi je bil moj namen prikazati višino kazni za prekrške, ki so najpogostejši vzrok prometnih nesreč (nesreč s smrtnim izidom). To so prekrški, vezani na prehitro vožnjo in vožnjo pod vplivom alkohola. Zanimalo me je, kako je s tem v Sloveniji in Srbiji. Na podlagi raziskave

¹⁹⁵ V celem svetu je v prometnih nesrečah umrlo cca. 1,3 mio. oseb [2].

¹⁹⁶ Izračun avtorja prispevka.

¹⁹⁷ Povprečje smrtnih žrtev na milijon prebivalcev v EU je bilo 49 [3].

¹⁹⁸ Izbira povezana z mednarodno konferenco LIMEN 2018 v Beogradu (opomba avtorja)

sem hotel ugotoviti, kakšne so realne višine teh kazni, saj nominalne primerjave ne dajo pravih rezultatov. Upoštevati je potrebno življenjski standard v eni in drugi državi, da se lahko pridobljeni rezultati med seboj realno primerjajo.

Pri iskanju podatkov, povezanih z omejitvijo hitrosti in višino kazni za prekoračitev le-teh, sem se v raziskavi omejil na 4 tipične kategorizacije (vrste) cest. To so:

- ceste v naselju,
- ceste izven naselja,
- ceste za motorna vozila in
- avtoceste.

Prav tako sem pri višinah kazni za prekrške prehitre vožnje oz. vožnje pod vplivom alkohola upošteval samo denarne kazni, ne pa tudi morebitnih dodatnih kazenskih točk, kazni odvzema izpita ali celo kazni zapora. V tabeli 1 so prikazane omejitve hitrosti za izbrane vrste cest v Sloveniji [6] in Srbiji [7].

Tabela 1: Prikaz omejitev hitrosti v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)

Država	Slovenija	Srbija
Omejitev hitrosti	Hitrost	Hitrost
V naselju	50 km/h	50 km/h
Izven naselja	90 km/h	80 km/h
Cesta za motorna vozila	110 km/h	100 km/h
Avtocesta	130 km/h	130 km/h ¹⁹⁹

Vidimo, da je omejitev hitrosti v naselju in na avtocesti povsem enaka, medtem ko je omejitev hitrosti izven naselja in na cesti za motorna vozila v Srbiji nižja za 10 km/h. V tabeli 2 so prikazane kazni za prekoračitev hitrosti na izbranih vrstah cest v Sloveniji [9] in Srbiji [10]. Pri preračunu srbskih dinarjev (SRD) v EUR sem upošteval tečajno razmerje Banke Slovenije v mesecu juliju [11], ki je znašalo: 1 EUR = 118,23 SRD.

Tabela 2: Prikaz višine kazni za prekoračitev hitrosti v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)

Država	Slovenija		Srbija	
Vrsta ceste	Prekoračitev hitrosti	Kazen	Prekoračitev hitrosti	Kazen
V naselju	do 5 km/h	40,00 €	do 10 km/h	25,00 €
	od 6 do 10 km/h	80,00 €	od 11 do 20 km/h	42,00 €
	od 11 do 20 km/h	250,00 €	od 21 do 30 km/h	84,00 €
	od 21 do 30 km/h	500,00 €	od 31 do 50 km/h	84,00 € - 168,00€
	od 31 do 50 km/h	1.000,00 €	od 51 do 70 km/h	168,00 € - 336,00€
	več kot 50 km/h	1.200,00 €	od 71 do 90 km/h	840,00 € - 1.008,00€
Izven naselja	do 10 km/h	40,00 €	do 20 km/h	25,00 €
	od 11 do 20 km/h	80,00 €	od 21 do 30 km/h	42,00 €
	od 21 do 30 km/h	160,00 €	od 31 do 40 km/h	84,00 €
	od 31 do 40 km/h	250,00 €	od 41 do 60 km/h	84,00 € - 168,00€
	od 41 do 50 km/h	500,00 €	od 61 do 80 km/h	168,00 € - 336,00€
	več kot 50 km/h	1.200,00 €	od 81 do 100 km/h	840,00 € - 1.008,00€

¹⁹⁹ Skupščina Srbije je 25.05.2018 dvignila omejitve hitrosti na avtocesti s 120 km/h na 130 km/h [8].

Cesta za motorna vozila	do 10 km/h	40,00 €	do 20 km/h	25,00 €
	od 11 do 30 km/h	80,00 €	od 21 do 30 km/h	42,00 €
	od 31 do 40 km/h	160,00 €	od 31 do 40 km/h	84,00 €
	od 41 do 50 km/h	250,00 €	od 41 do 60 km/h	84,00 € - 168,00€
	od 51 do 60 km/h	500,00 €	od 61 do 80 km/h	168,00 € - 336,00€
	več kot 60 km/h	1.200,00 €	od 81 do 100 km/h	840,00 € - 1.008,00€
Avtocesta	do 10 km/h	40,00 €	do 20 km/h	25,00 €
	od 11 do 30 km/h	80,00 €	od 21 do 30 km/h	42,00 €
	od 31 do 40 km/h	160,00 €	od 31 do 40 km/h	84,00 €
	od 41 do 50 km/h	250,00 €	od 41 do 60 km/h	84,00 € - 168,00€
	od 51 do 60 km/h	500,00 €	od 61 do 80 km/h	168,00 € - 336,00€
	več kot 60 km/h	1.200,00 €	od 81 do 100 km/h	840,00 € - 1.008,00€

Iz tabele lahko vidimo, da so nekateri intervali prekoračitve hitrosti enaki (npr. od 31 do 40 km/h na cestah izven naselja), večina le-teh pa so različni, kar še posebej velja pri večjih hitrostih. V Sloveniji je za ceste v naselju in izven naselja ob prekoračitvi hitrosti za več kot 50 km/h denarna kazen enotna in znaša 1.200 EUR (enako velja za ceste za motorna vozila in avtoceste ob prekoračitvi dovoljene hitrosti za več kot 60 km/h), medtem ko so v Srbiji pri večjih hitrostih posamezni intervali prekoračitve hitrosti bolj razdelani – v naselju do 90 km/h, izven naselja do 100 km/h²⁰⁰.

Če pogledamo nominalne višine denarnih kazni, lahko vidimo, da so pri manjših prekoračitvah hitrosti le-te v Sloveniji veliko višje kot v Srbiji – nekje od 2- do 3-krat višje. Se pa zato pri največjih prekoračitvah hitrosti denarne kazni v Srbiji približajo denarnim kaznim v Sloveniji (zaradi že omenjene enotne denarne kazni), saj najvišja denarna kazen v Srbiji doseže dobrih 1.000 EUR.

V tabeli 3 so prikazane še dovoljene stopnje alkohola v litru izdihanega zraka oz. v kilogramu krvi, ki jih lahko ima voznik v cestnem prometu v Sloveniji [9] in Srbiji [10]. Ker je Slovenija že v letu 2005 uvedla nov način merjenja alkoholiziranosti voznikov z uvedbo etilometrov [12], ki merijo miligrame alkohola v litru izdihanega zraka, medtem ko v Srbiji še vedno merijo stopnjo alkoholiziranosti v gramih (promilih) alkohola v kilogramu krvi, sem za primerjavo omejitev uporabil oba načina merjenja.

Tabela 3: Prikaz omejitev za vožnjo pod vplivom alkohola v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)

Država	Slovenija	Srbija
Omejitev za vožnjo pod vplivom alkohola	Stopnja alkohola	Stopnja alkohola
miligrami v litru izdihanega zraka	do 0,24 mg/l	do 0.09 mg/l
grami v kilogramu krvi	do 0,50 g/kg	do 0.20 g/kg

Pri preračunu sem upošteval razmerje med obema meritvama. Pomeni, če meritev v gramih alkohola v kilogramu krvi delim z 2,10, dobim meritev v miligramih alkohola v litru izdihanega zraka. Lahko vidimo, da so v Srbiji veliko bolj rigorozni glede dovoljene stopnje alkohola, saj je še dovoljena omejitev za vožnjo pod vplivom alkohola cca. 2,5-krat nižja kot v Sloveniji. Kako pa je glede višine kazni za prekoračitev dovoljenih stopenj alkohola?

²⁰⁰ V Srbiji je za prekoračitev hitrosti nad 90 km/h (100 km/h) zagrožena zaporna kazen od 30 – 60 dni [10].

V tabeli 4 so prikazane denarne kazni za prekoračitev dovoljenih stopenj alkohola. Spet lahko vidimo, da so v Srbiji posamezni intervali prekoračitve stopnje alkoholiziranosti bolj podrobno razdelani²⁰¹ (en interval je popolnoma enak tako v Sloveniji kot tudi v Srbiji). To gre spet na račun tega, da je v Sloveniji ob prekoračitvi stopnje alkohola za več kot 0,52 miligrama na liter izdihanega zraka (več kot 0,10 grama v kilogramu krvi) denarna kazen zopet enotna in znaša 1.200 EUR.

Tabela 4: Prikaz višine kazni za prekoračitev dovoljene stopnje alkohola v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)

Država	Slovenija		Srbija	
	Prekoračitev stopnje alkohola	Kazen	Prekoračitev stopnje alkohola	Kazen
Miligrami v litru izdihanega zraka	od 0,25 do 0,38 mg/l	600,00 €	od 0.10 do 0.24 mg/l	84,00 €
	od 0,39 do 0,52 mg/l	900,00 €	od 0.25 do 0.38 mg/l	84,00 € - 168,00€
	več kot 0,52 mg/l	1.200,00 €	od 0.39 do 0.57 mg/l	168,00 € - 336,00€
			od 0.58 do 0.76 mg/l	840,00 € - 1.008,00€
			od 0.77 do 0.95 mg/l	840,00 € - 1.008,00€
Grami v kilogramu krvi	od 0,51 do 0,80 g/kg	600,00 €	od 0.21 do 0.50 g/kg	84,00 €
	od 0,81 do 1,10 g/kg	900,00 €	od 0.51 do 0.80 g/kg	84,00 € - 168,00€
	več kot 1,10 g/kg	1.200,00 €	od 0.81 do 1.20 g/kg	168,00 € - 336,00€
			od 1.21 do 1.60 g/kg	840,00 € - 1.008,00€
			od 1.61 do 2,00 g/kg	840,00 € - 1.008,00€

Če pogledamo višine denarnih kazni, vidimo, da so le-te v Sloveniji nominalno bistveno višje kot v Srbiji. To še posebej velja pri nižjih stopnjah prekoračitve alkoholiziranosti, saj so tam denarne kazni tudi do 7-krat višje (600 € : 84 €). Z večanjem prekoračitve dovoljenih mej alkoholiziranosti pa se tudi nominalna razlika med slovenskimi in srbskimi denarnimi kaznimi manjša, saj doseže maksimalna denarna kazen za največje prekoračitve v Srbiji zopet dobrih 1.000 EUR.

Kot sem že omenil, gre tukaj za primerjavo nominalnih višin denarnih kazni, kar pa ne odraža realnih razmer v obeh državah. Zato me je zanimalo, kakšne so realne denarne kazni v Sloveniji in Srbiji za prekrške prehitre vožnje in vožnje pod vplivom alkohola. V naslednjem poglavju bom na podlagi pridobljenih podatkov predstavil analizo raziskave ter podal ugotovitve le-te.

3 ANALIZA IN UGOTOVITVE RAZISKAVE

V svoji analizi raziskave sem želel ugotoviti, kakšne so v resnici realne višine prometnih kazni v obeh državah. Nominalno so namreč lahko denarne kazni med seboj zelo primerljive, realno pa so zelo različne. Zato sem pri izračunu realnih prometnih kazni upošteval življenjski standard v obeh državah, natančneje upošteval sem njuno poprečno bruto plačo. Tako je poprečna bruto plača v mesecu maju v Sloveniji znašala 1.663 EUR [13], poprečna bruto plača v mesecu aprilu v Srbiji pa je znašala 574 EUR [14].

Ker so posamezni intervali omejitev hitrosti v obeh državah definirani različno, sem pri preračunavanju višine kazni za prehitro vožnjo, da bi bili rezultati analize čim bolj primerljivi, le-te nekoliko priredil, tako da so bili enaki tako v Sloveniji kot tudi v Srbiji. V tabeli 5 so

²⁰¹ V Srbiji je za prekoračitev stopnje alkohola nad 2,00 g/kg (0,95 mg/l) zagrožena zaporna kazen od 30 – 60 dni [10].

prikazani enotni intervali omejitev hitrosti v naselju. Na podoben način sem definiral skupne intervale omejitev hitrosti še za preostale vrste cest.

Tabela 5: Prikaz višine kazni za prekoračitev hitrosti pri enotnih intervalih omejitev hitrosti v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)

Država		Slovenija	Srbija
Vrsta ceste	Prekoračitev hitrosti	Kazen	Kazen
V naselju	do 10 km/h	60 €	25 €
	od 11 do 20 km/h	250 €	42 €
	od 21 do 30 km/h	500 €	84 €
	od 31 do 50 km/h	1.000 €	126 €
	od 51 do 70 km/h	1.200 €	252 €
	od 71 do 90 km/h	1.200 €	924 €

Zaradi poenotenja intervalov omejitve hitrosti sem moral nekoliko tudi preračunati višine denarnih kazni, ki veljajo za le-te (tabela 5). To še posebej velja za Srbijo, ki ima pri določenih intervalih denarne kazni izražene v intervalu od - do (npr. 84,00 € - 168,00 €). Za takšne intervale sem upošteval poprečno denarno kazen²⁰² oz. sem uporabil kar linearno odvisnost razmerij med višinami hitrosti in višinami prometnih kazni²⁰³.

Tako pridobljene denarne kazni za prekoračitve hitrosti sem delil s poprečno bruto plačo v Sloveniji in Srbiji ter dobil podatke o tem, kolikšen delež poprečne bruto plače dosegajo posamezne denarne kazni v obeh državah (slika 1). Ker gre sedaj za realne vrednosti teh kazni, sem jih lahko zato med seboj tudi realno primerjal. Vidimo, da so denarni kazni pri najmanjših prekoračitvah hitrosti (do 10 km/h) realno popolnoma enake in predstavljajo cca. 4 % poprečne bruto plače v Sloveniji in Srbiji. Se pa z večanjem prekoračitev hitrosti denarne kazni v Sloveniji veliko hitreje višajo in so pri prekoračitvah hitrosti od 31 do 50 km/h realno skoraj 3-krat višje (60 % : 22 %) kot v Srbiji.

Situacija se spremeni pri prekoračitvah hitrosti za več kot 50 km/h. Če je v Sloveniji od te prekoračitve hitrosti naprej določena enotna denarna kazen v višini 1.200 EUR, kar predstavlja 72 % povprečne bruto plače, se v Srbiji z nadaljnjim povečevanjem prekoračitve hitrosti povišuje tudi denarna kazen. Tako znaša poprečna denarna kazen za prekoračitev hitrosti od 51 do 70 km/h 252 EUR, kar znese 44 % poprečne bruto plače v Srbiji.

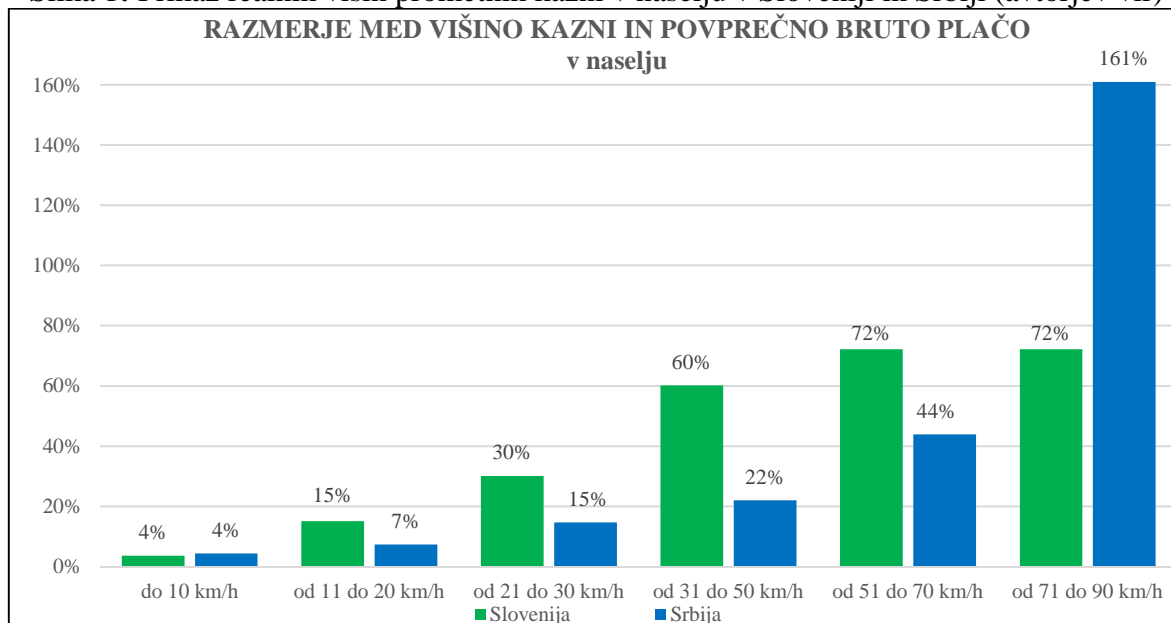
Zelo močno pa se povišajo denarne kazni za prekoračitev hitrosti od 71 do 90 km/h, saj znaša tukaj poprečna denarna kazen 924 EUR, kar znese več kot eno in pol (161 %) poprečne bruto plače v Srbiji²⁰⁴. To pomeni, da je pri teh prekoračitvah hitrosti denarna kazen v Srbiji realno več kot 2-krat (2,34) višja kot v Sloveniji.

²⁰² Npr. $(84,00 \text{ €} + 168,00 \text{ €})/2 = 126 \text{ €}$ (opomba avtorja).

²⁰³ Npr. prekoračitev hitrosti 30 km/h, kazen 84 €, prekoračitev hitrosti 35 km/h, kazen 95 € (opomba avtorja).

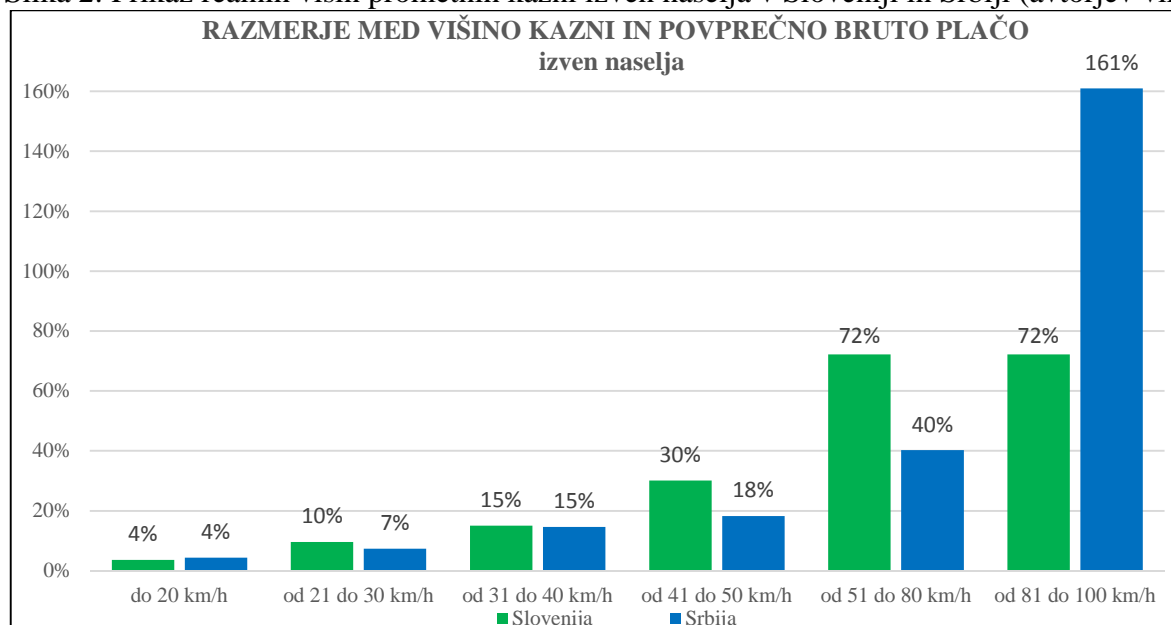
²⁰⁴ Pri najvišji možni denarni kazni 1.008 EUR je to skoraj dve (175 %) poprečni bruto plači (opomba avtorja).

Slika 1: Prikaz realnih višin prometnih kazni v naselju v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)



V naslednjem grafu (slika 2) so prikazane realne denarne kazni za prekoračitev hitrosti izven naselja. Za razliko od denarnih kazni v naselju so tukaj le-te pri manjših prekoračitvah hitrosti (do 40 km/h) v Sloveniji in Srbiji skoraj realno popolnoma enake. Pri prekoračitvi hitrosti od 41 do 80 km/h se denarne kazni v Sloveniji veliko bolj povešajo in dosežejo več kot 1,5-kratno realno vrednost (72 % : 44 %) denarnih kazni v Srbiji. Pri največjih prekoračitvah hitrosti (nad 71 km/h) pa so denarne kazni realno v Srbiji zopet bistveno višje (2,34 : 1) kot v Sloveniji.

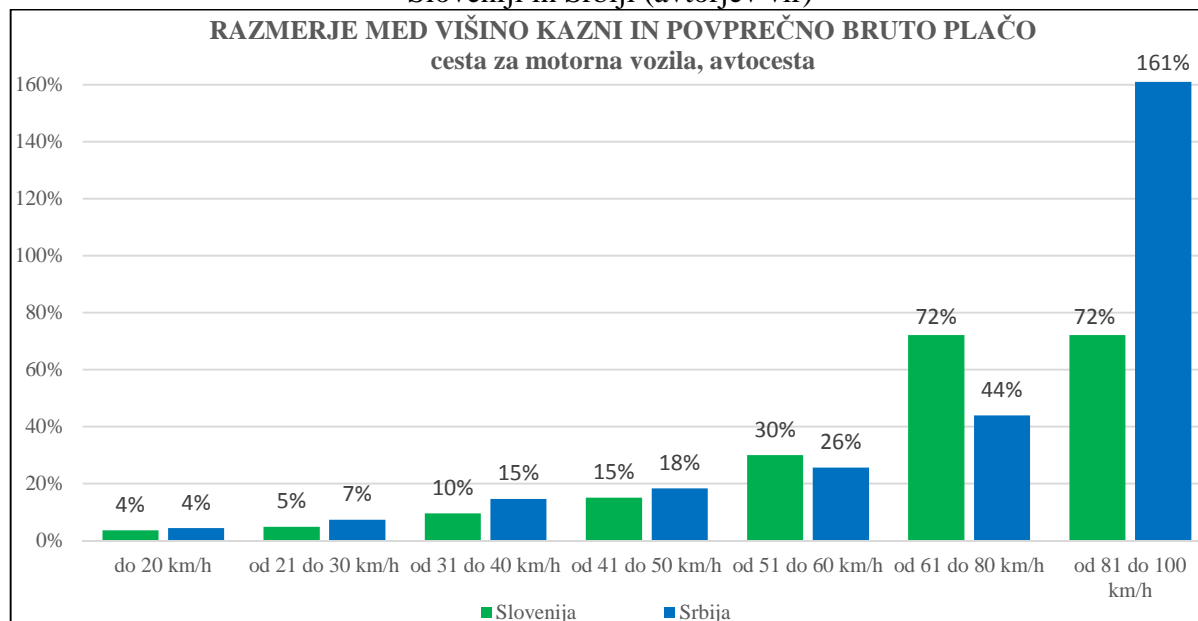
Slika 2: Prikaz realnih višin prometnih kazni izven naselja v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)



Ker so denarne kazni za prikazane intervale prekoračitve hitrosti na cestah za motorna vozila in avtocestah v Sloveniji in Srbiji popolnoma enake, sem jih v naslednjem grafu (slika 3) združil. Tukaj lahko vidimo spremembo trenda razmerij denarnih (realnih) kazni med Slovenijo in Srbijo. Če so bila prej (v naselju in izven naselja) razmerja pri manjših prekoračitvah hitrosti na določenih intervalih popolnoma enaka oz. so bile denarne kazni realno višje v Sloveniji, se na cestah za motorna vozila oz. avtocestah zadeva obrne. Tako so pri manjših prekoračitvah

hitrosti (do 50 km/h) denarne kazni v Srbiji realno višje tudi za 50 % (15 % : 10 %). Pri prekoračitvah hitrosti od 51 do 80 km/h so denarne kazni v Sloveniji zopet realno višje, pri največjih prekoračitvah hitrosti (od 81 do 100 km/h) pa so le-te v Srbiji ponovno bistveno višje kot v Sloveniji.

Slika 3: Prikaz realnih višin prometnih kazni na cesti za motorna vozila oz. avtocesti v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)

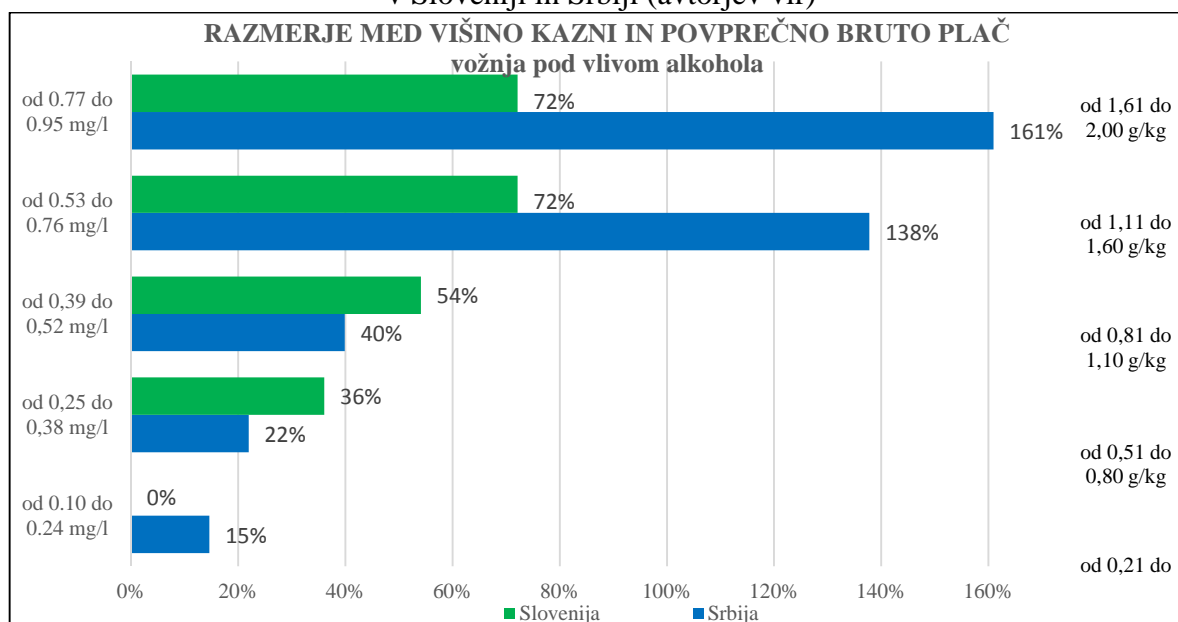


Iz prikazanih rezultatov analize lahko ugotovimo, da so denarne kazni za prekoračitve hitrosti, tako v naselju kot tudi izven naselja realno višje (tudi do cca. 3-krat) v Sloveniji. Po drugi strani so denarne kazni za prekoračitve hitrosti (do 50 km/h) na cestah za motorna vozila in avtocestah realno višje (tudi do 50 %) v Srbiji. Kot nekakšna rdeča nit pa velja ugotovitev, da so denarne kazni na vseh analiziranih vrstah cest pri ekstremnih prekoračitvah hitrosti v Srbiji realno veliko višje (tudi do cca. 2,5-krat) kot v Sloveniji.

Poglejmo sedaj, kako je z denarnimi kaznimi za vožnjo pod vplivom alkohola. Tudi tukaj sem določene intervale alkoholiziranosti, podobno kot pri intervalih prekoračitve hitrosti, zaradi potrebe po poenotenju nekoliko priredil. Kot sem že omenil (točka 2), merijo v Sloveniji stopnjo alkoholiziranosti v miligramih alkohola v litru izdihanega zraka, medtem ko v Srbiji v gramih (promilih) alkohola v kilogramu krvi. Ker so denarne kazni v izbranih intervalih ne glede na način merjenja stopnje alkoholiziranosti popolnoma enake, sem v grafu (slika 4) le-te združil.

Vidimo, da ima v prvem intervalu stopnje alkoholiziranosti od 0,10 do 0,24 mg/l (od 0,21 do 0,50 g/kg) denarno kazen samo Srbija, saj ima Slovenija višjo še dovoljeno omejitev stopnje alkoholiziranosti (do 0,24 mg/l oz. do 0,50 g/kg). Zato pa so denarne kazni v naslednjih intervalih alkoholiziranosti, od 0,25 do 0,52 mg/l (0,51 do 1,10 g/kg), v Sloveniji relativno višje tudi do 35 % (54 % : 40 %). Zadeva se drastično spremeni pri ekstremnih povišanih stopnje alkoholiziranosti. Ker je v Sloveniji denarna kazen za prekoračitev stopnje alkoholiziranosti nad 0,52 mg/l (1,10 g/kg) enotna in znaša 1.200 EUR, v Srbiji pa se nad stopnjo 0,57 mg/l (1,20 g/kg) denarne kazni bistveno povišajo, so zato le-te realno v Srbiji veliko višje kot v Sloveniji.

Slika 4: Prikaz realnih višin prometnih kazni za vožnjo pod vplivom alkohola v Sloveniji in Srbiji (avtorjev vir)



Podobno kot v primerih ekstremnih prekoračitev hitrosti so tudi v primerih ekstremne alkoholiziranosti denarne kazni v Srbiji realno tudi do cca. 2,5-krat višje kot v Sloveniji.

4 ZAKLJUČEK

V prispevku sem izvedel analizo višine prometnih prekrškov, ki so posledica prevelike hitrosti oz. vožnje pod vplivom alkohola v Sloveniji in Srbiji. Zanimalo me je, v kateri državi so denarne kazni za te prekrške realno višje. Pri tem se je izkazalo, da so v večini primerov denarne kazni za prehitro vožnjo v naselju in izven naselja realno višje v Sloveniji. Pod drugi strani pa so kazni za prehitro vožnjo na cestah za motorna vozila in avtocestah v večini primerov realno višje v Srbiji. To je nekoliko nenavadno, saj je znano, da so avtoceste varnejše kot preostale vrste cest [3], kjer se tudi pripeti največ prometnih nesreč s smrtnim izidom.

Zelo podobna situacija vlada tudi pri denarnih kaznih za prekrške, povezane z vožnjo pod vplivom alkohola. Če odmislimo dejstvo, da ima Srbija nižjo dovoljeno stopnjo alkoholiziranosti, so pri manjših prekoračitvah denarne kazni v Sloveniji relativno precej višje kot v Srbiji. Šele pri ekstremnih prekoračitvah dovoljene stopnje alkoholiziranosti so denarne kazni realno zopet precej višje v Srbiji.

Morda lahko tudi v teh dejstvih iščemo nekatere od glavnih razlogov²⁰⁵, da je imela Slovenija v letu 2017 50 smrtnih žrtev na milijon prebivalcev [1], kar jo je uvrščalo v povprečje EU²⁰⁶, medtem ko je imela Srbija v letu 2016²⁰⁷ 86 smrtnih žrtev na milijon prebivalcev [15] – pomeni, da je v Srbiji na milijon prebivalcev cca. 72 % več smrtnih žrtev kot v Sloveniji. Ta primerjava tudi nekako potrjuje trditev Evropske komisije iz uvodnega dela mojega prispevka, ki ugotavlja, da imajo države z višjim življenjskim standardom (načeloma) relativno manjše število smrtnih žrtev kot države z nižjim življenjskim standardom.

²⁰⁵ Osebno mnenje avtorja prispevka.

²⁰⁶ Povprečje v EU je v letu 2017 znašalo 49 smrtnih žrtev na milijon prebivalcev [1].

²⁰⁷ Avtor ni uspel pridobiti novejših podatkov.

Kot sem že omenil na začetku izvedbe raziskave, sem pri kaznih za prometne prekrške prehitre vožnje in vožnje pod vplivom alkohola upošteval samo denarne kazni, ne pa tudi dodatnih kazenskih točk, odvzem voznškega izpita in kazen zavora. Ker vse te kazni še dodatno vplivajo (neposredno oz. posredno) na višino denarnih kazni določenih prometnih prekrškov, je tukaj še dovolj možnosti za natančnejše analize in primerjave le-teh.

LITERATURA

- [1] EUROPEAN COMMISSION. *Road Safety: Data show improvements in 2017 but renewed efforts are needed for further substantial progress*. (online). 2018. (citirano 17.07.2018). Dostopno na naslovu: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2761_en.htm
- [2] International Transport Forum. *Road Safety Annual Report 2017*. (online). 2018. (citirano 17.07.2018). Dostopno na naslovu: <http://www.sipotra.it/wp-content/uploads/2017/10/Road-Safety-Annual-Report-2017.pdf>
- [3] EUROPEAN COMMISSION.. *2017 road safety statistics: What is behind the figures?* (online). 2018. (citirano 17.07.2018). Dostopno na naslovu: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-2762_en.htm
- [4] EUROPEAN COMMISSION.. *ANNEX: EUROPE ON THE MOVE. Sustainable Mobility for Europe: safe, connected and clean*. (online). 2018. (citirano 17.07.2018). Dostopno na naslovu: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar%3A0e8b694e-59b5-11e8-ab41-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_2&format=PDF
- [5] Zupančič A. *Prometne kazni doma in v tujini: treba je ukiniti olajšavo v obliki »polovičke«*. (online). 2017. (citirano 17.07.2018). Dostopno na naslovu: <https://www.dnevnik.si/1042787023>
- [6] AMZS. *Prometni predpisi*. (online). 2018. (citirano 19.07.2018). Dostopno na naslovu: <https://www.amzs.si/na-poti/prikaz-prometnih-podatkov-po-evropskih-drzavah/slovenija>
- [7] AUTO-MOTO SAVEZ SRBIJE. *Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima*. (online). 2018. (citirano 19.07.2018). Dostopno na naslovu: http://www.amss.org.rs/images/files/Zakon_o_bezbednosti_saobracaja_na_putevima_2018.pdf
- [8] Blic. *Usvojene izmene zakona: maksimalna brzina na autoputu ubuduce 130 kmh*. (online). 2018. (citirano 19.07.2018). Dostopno na naslovu: <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/usvojene-izmene-zakona-maksimalna-brzina-na-autoputu-ubuduce-130-kmh/znnjyb4>
- [9] Justicija d.o.o.. *Prometni prekrški*. (online). 2018. (citirano 17.07.2018). Dostopno na naslovu: <http://prekrski.com/prometni-prekrski-kazni>
- [10] Blic. *Ovo je kompletan spisak novih pravila i kazni za vozace koji vazi od danas*. (online). 2018. (citirano 19.07.2018). Dostopno na naslovu: <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/ovo-je-kompletan-spisak-novih-pravila-i-kazni-za-vozace-koji-vazi-od-danas/gc0dsjw>
- [11] BANKA SLOVENIJE. *Devizni tečajji in plemenite kovine*. (online). Julij 2018. (citirano 19.07.2018). Dostopno na naslovu: <https://www.bsi.si/statistika/devizni-tecaji-in-plemenite-kovine/mesecna-tecajnica-banke-slovenije-valute-za-katere-ecb-ne-objavlja-referencnih-tecajev-in-cene-plemenitih-kovin>
- [12] MMC. *Policija uvaja etilometre*. (online). 2005. (citirano 20.07.2018). Dostopno na naslovu: <http://www.rtv slo.si/slovenija/policija-uvaja-etilometre/35276>
- [13] Republika Slovenija – Statistični urad. *Bruto plača*. (online). (citirano 22.07.2018). Dostopno na naslovu: <http://www.stat.si/statweb>
- [14] Republika Srbija – Republički zavod za statistiku. *Bruto zarada*. (online). (citirano 22.07.2018). Dostopno na naslovu: <http://www.stat.gov.rs/sr-Latn/>

[15]OECD. *Road accidents*. 2017. (online). (citirano 25.07.2018). Dostopno na naslovu:
<https://data.oecd.org/transport/road-accidents.htm>